

מדינת ישראל
ארכיון המדינה

חץ

משרד החוץ

5

אתרים ומקומות
קדושים לאיסוף
ניי א

~~9/10/16~~

ניי א

נפתח:

1.11.84

נסגר:

3.85

משרד החוץ
מחלקת המזרח התיכון
11.12.11

שם תיק: אתרים ומקומות קדושים

מזהה פיו: חץ-5/8708

מזהה פריט: R0003dvq

תאריך הדפסה: 04/05/2021

כתובת: 2-120-1-11-3

1/1.2.1

כ"ח באדר התשמ"ה
21 במרס 1985

אל : חמנכ"ל

מאת: י. ורד, יועצת לשח"ח

תקון גג כנסיית המולד בבי"ל

נושא זה נדון בישיבה שהתקיימה אצלך ב-9.12.84, טוכס אז שאם
שוב יהיה צורך בתקון גג - יכונס אותו פורים מחדש, חגג אמנם
דולף וטעון תיקון.

אי לכך אבקש לכנס דיון בנושא, בהשתתפות:

1. מר ט. קולק, ראש עיריית ירושלים
2. מר ר. לוי, הממונה על המחוז
3. מר ד. רוסינג, מנהל המח' לעדות נוצריצת, משרד הדתות.
4. מר ש. המבורגר, קמ"ט דתיות יו"ש.
5. גב' ת. גולן, משרד המשפטים
6. נציג מתאם הפעולות או ראש המנה"א יו"ש

ומחשורד מר ה. ברא-און, משנה למנכ"ל
מר ט. מלמד, הנציג לשטחים
גב' ל. שוקרון, מנהלת המח' למשפט ישראלי
ס/מנהל כנסיות.

רצ"ב מצע לדיון שאני מבקשת לשלוח. אנא אישורך.

ב ב ר כ ח

יעל ורד

~~הנהגה~~
~~ע"פ~~ ~~הנהגה~~
" "

הנהגה מנהג

על התבוננות

ע"פ בקיסרות המוסלמית

אנא התבונן

הנהגה מנהג

111.2.1

הנושא: _____

המשך דף מס

שר השפיעו וגרמו תפנית ברורה במה
מחנות ריכוז, גרושיו, מות קרובי
יסוק וכו') _____

1.5.11

המנהל האזרחי לאזור יהודה ושומרון

الإدارة المدنية لمنطقة יהودا والسامرة

קצין מטה לעניני דתות
ضابط الإدارة لشؤون الأديان

בית אל

بيت ايل

ב"ח, תאריך ב"ח בשבט תשמ"ה

التاريخ 18 בפברואר 1985

סימוכין דת/ 1965

الرقم

טלפון: 02-95-3254

הاتف: 952254 - 2

אל: יועצת שר-החוק, הגב' יעל ורד

הנידון: הצורך בכינוס "פורום המטוס-קוו" - תיקון

גג כנסית המולד

מסוכין: מכתב מ-24.12.84

מכתב מ"מ רמ"א דת-575-236 מ-30.1.85

1. גג כנסית - המולד דולף מחדש !!

מושל נפת בית-לחם קבל פניה בכחב מה-אב לאדו הממונה על כנסית-המולד, מטעם - הפרנציסקני, בו מתבקש המושל לדאוג להיקון גג כנסית-המולד, ע"י המינהל האזרחי. (מ"ל צילום הפניה) תוכן - הפניה של האב לאדו הינה:-

גג "כנסית-המולד" דורש שיפוץ. איך הסכמה בין שלושת העדות על דרך ביצוע העבודות הנ"ל. לאור זאת מתבקש המינהל האזרחי לתקן אח הגג בהתאם לנהל.

עוד כותב הממונה הפרנציסקני כי הוא מקווה כי לא תחזור החופעה של שנת 1983 בה - לא - מלא המינהל האזרחי, אח חובתו.

2. לאור ההחלטה - (ראי מכתבן שבמסוכין) - כי כל שינוי בענין הגג ידון קודם לכן בפורום - אבקש לדאוג לכינוסו בהקדם.

3. באותה הזדמנות של כנוס "הפורום", מציע אני לדון גם בכעיה סגן הפטריארך - הארמני, נושא שהוצע לדיון במכתב התשובה של מ"מ הרמ"א לראש עיריח ירושלים. (ראי מכתב של מ"מ רמ"א שבמסוכין)

ב ב ר כ ה ,

שמאל המצויגור

קמ"ט דתוח

העתיק: שר הדתות

מ"מ רמ"א

מנהל האגף לעדות

מנהל המחלקה הנוצרית

מושל נפת בית לחם

28/12/84

بيت لحم في 28 كانون الاول سنة 1984

انصاف الاكثريه

سعادة الحاكم الاداري لبيت لحم والقضاء الاكبر

الموضوع - اصلاح سطح كنيسة المهد في بيت لحم

تحية طيبة وبعد، ان سطح كنيسة المهد بحاجة ماسة الى

الاصلاح والطوائف الثلاث - الروم الارثوذكس واللاتين والارمن غير متفقين على كيفية

القيام باصلاحات المطلوبة وعليه نتقدم بهذا الطلب سائلين السلطات الحكومية

القيام بتصلح سطح كنيسة المهد عملا بالحالة الراهنة التي كانت قائمة قبيل

وبعد سنة 1967 واملنا ان لا يحدث ما حدثت سنة 1983 عند ما لم تقم

السلطات الحكومية بهذا الواجب

وان نامل منكم تلبية طلبنا هذا نقدر فائق الاحترام

رئيس دير الاباء الفرنسيسكان (اللاتين) في بيت لحم

الاب فرنسيس لادو

سعادة الحاكم الاداري لبيت لحم والقضاء الاكبر

1967 و 1983

1983

1983

1983

1983

28

מדינת ישראל

משרד החוץ
ירושלים

א"י ירושלים
מ. 2.1

תאריך: כו' בתשרי התשמ"ה
22 באוקטובר 1984
מספר:

ס נ ד י

אל: המנכ"ל

M. 2.1

הנידון: הפרת הסטטוס קוו

לפני שבועיים פנה מונסיניור מנציני הקוסטוס של ארץ הקודש למנהל המח' לעדות נוצריות במשרד הדתות וקרא לו מתוך נייר מחאה על הפרת הסטטוס קוו לרעת הקתולים בשלושה נושאים:

- א. אתר הטבילה בירדן.
- ב. כנסיית המולד בבית לחם.
- ג. חדר הסעודה הקדושה.

להלן דברי הסבר:

א. אתר הטבילה הוא המקום בו טבל יוחנן את ישו והוא מצוי כ- 4 ק"מ מדרום לגשר אלנבי, בתוך מערכת הבטחון. מצויים בו מנזרים וכנסיות של היוונים אורתודוקסים, הפרנציסקנים, האתיופים, הקופטים, הסורים אורתודוקסים והרומנים. מהכנסיות מובילים שבילים עד הירדן ומדרגות היורדות לנהר. האזור ממוקש וממולכד על ידינו ועל ידי המחבלים. בשל כך לא התקיימו טקסים דתיים במקום מאז 1967. כאשר הוקם המנהל האזרחי ליו"ש, הוחרס ע"י ראשי הכנסיות. לאחר זמן שבר דראודורוס, הפטריארך היווני אורתודוקסי, את החרס ובקר אצל ראש המנהל. בבקור בקש לפנות מוקשים ולפתח את הגישה לאחר הטבילה. ראש המנהל נענה לבקשה ולפני כשנתיים כבר ערכו היוונים אורתודוקסים טקס במקום בהשתתפות 25 איש, ולפני שנה בהשתתפות 250.

בשנה שעברה פנו כל הכנסיות שיש להם אתרים במקום פרט לרומנים ובקשו פתיחת הדרך תוך הסתמכות על עקרון שמירת הסטטוס קוו ומניעת אפלייה בין כנסיות. כך עשו גם השנה. הקוסטוס לבד מחה בעל פה וציין שהאתר שלהם מרוחק 20 מ' בלבד מזה של היוונים. בהיענות לבקשת הכנסיות כרוכים כמה שקולים והחלטות:

1. האם אלוף הפיקוד מוכן להוציא את השטח הנ"ל מתחום מערכת הבטחון ולהפכו מחדש לשטח אזרחי? משרד התיירות ורשות שמורות הטבע מעוניינים בכך אך ההחלטה היא בידי הפיקוד.

2. מיטון פיננוי המוקשים וחומרי החבלה יעלה כסף רב, אין להניח שמשרד הבטחון

2/...

משרד החוץ
ירושלים

תאריך:

מספר:

---2---

יהיה מוכן לעשות זאת על חשבונך, במקרה שהתשובה על א' שלילית או שלא יימצא מימון לפינוי נצטרך לטרב לכל הפונים "מטעמי בטחון", אם התשובה חיובית יהיה צורך להחליט על ביצוע.

ב. כנסיית המולד - לפני כשנה התיר ראש המנהל האזרחי ביו"ש ליבנים אורתודוכסים לתקן את גג כנסיית המולד, וזאת בתאום עם הממונה על מחוז ירושלים. הדבר נעשה בניגוד מוחלט לסטטוס קוו, לפיו יש לנסות ולהביא את ראשי העדות להחלטה משותפת על התיקון, בהיעדר הסכמה כזאת - יתוקן הגג ע"י השלטונות, כפי שנעשה בתקופת המנדט והירדנים. משרדנו ומשרד הדעות התנגדו בתוקף להחלטה דלעיל אך היא בוצעה.

לאחר התיקון כתב דיאודורוס מכתב תודה לממונה על המחוז ולראש המנהל. יותר מאוחר פורסם העניין בביוולטון של הכנסיה. בראשית שנה זו כתבו הקוסטוס והפטריארך הארמני מכתבי מחאה למנהל המח' לעדות בוצריות בו כתבו, בין השאר, שהמעשה "הלא חוקי" מעורר ספקות לגבי יכולתה של ממשלת ישראל לשמור על הסטטוס קוו במקומות הקדושים, הדבר יכול להביא לתוהו ובוהו בכל הנוגע לסטטוס זה, ובקשו שהמנהל יודיע בכתב כי העבודות שבוצעו אינן חוקיות ולא יהיו תקדים. עד כאן המעשה.

ברור שלא ניתן לכתוב היום מכתב כזה, עם זאת כדי למנוע תקדים ולהחזיר המצב ליושנו במידת האפשר, אני מציעה שהמנהל יבצע עבודות תיקונים על הגג (כפי שגמסר, תיקוני הירונים אינם תקינים) וימנע מהירונים לבצע עבודות נוספות בעתיד.

ג. הסנקלוס (חדר הסעודה האחרונה) - נקנה ע"י מלך ארגון ב-1332 מהסולטאן הממלוכי ונמסר לפרנציסקנים. ב-1552 לקחו מהם העותמאנים את האתר והפכוהו למסגד מוסלמי לאחר בניית מחראב. עד 1948 היה האתר וקף של משפחת דגאני, נסיונות איטליה וצרפת להחזירו לפרנציסקנים עלו בתוהו. ב-1949 תפס משרד הדתות את האתר כולו שעיקרו קבר דוד והמפתחות בידו עד היום. המשרד מתיר לפרנציסקנים להתפלל במקום פעמיים בשנה - ביום ה' לפני הפסחא ובשבועות- אך לא לקיים מיסה. לפרנציסקנים יש מנזר בסמוך בשם "אדצנקולוס" (ליד חדר הסעודה) ובו מקיימים תפילות מלאות ונותנים אבנדולגנציות.

3/...

מדינת ישראל

משרד החוץ
ירושלים

תאריך:

מספר:

---3---

בשנים האחרונות החלו היוגנים אורתודוכסים לקיים תהלוכה ותפילה במקום, כשהם לבושים מדי א' ומלווים בקואס, הארמנים הלכו בעקבותיהם. על כך באה מחאת הקוסטוס שבקש התערבותינו. להלן הצעתי: ליוגנים אורתודוכסים צנקולים שלהם על הר ציון, מומלץ איפוא, שמנהל המחלקה לעדות נוצריות יפנה לפטריארכיה היוגנית אורתודוכסית ויבקש להתפלל בסנקולוס שלהם ולהפסיק התפילה באתר הנחשב לקתולי. כן יודיע לארמנים שעליהם להפסיק הנוהל הזה.

בסכום: המקרים עליהן מחה הקוסטוס אמנם מהווים הפרה של הסטטוס קוו במקומות הקדושים. הם מערערים את אמינותנו לגבי היכולת לשמור על הסטטוס קוו ועלולים להגביר מתיחות ובעיות בטחון בין העדות. יצויין שהפרת הסטטוס קוו בדיר אל-סולטן יצרה בעיות שאין אנו יודעים כיצד לצאת מהן היום. נוכח הדברים הללו אני מציעה שתכנס ישיבה בהשתתפות מנכ"ל משרד המשפטים, מנהל המח' לעדות נוצריות במשרד המשפטים, מתאם הפעולות בשטחים, קממונה על המחוז וראש העיר (או הממונה על יחסים עם נוצרים בעיריה), נכן ממועני מכתב זה, הח"מ ומר נאמן, כדי לדון ולהחליט כדלהלן:

א. אין לפגוע בסטטוס קוו במקומות הקדושים. פגיעה כזאת נותנת לנו, כביכול, רווח מידי, אך בסופו של חשבון פוגעת במעמדנו כריבון אמין. החלטה זו תועבר לאשור ועדת השרים לעניני ירושלים.

ב. בעניני אתר הטבילה, כנסיית המולד והסנקולוס - ראה נא הצעתי דלעיל.

ב ב ר כ ה,
יעל נרד.

העתק: המשנה למנכ"ל
היועץ המשפטי

אל : ה מ נ כ " ל

מאת: יעל ורד

הנדון: המנהרה לאורך הכותל המערבי

עם התחלת חפירת המנהרה התעוררה בעיית בטיחות המבנים שמעליה. אלה הם מבנים ממלוכים שהוקמו בין המאה ה-13 לסוף המאה ה-15, רובם כמדרסות אסלאמיות, בעלי אופי ארכיטקטוני-אמנותי חשוב ומיוחד.

ב-1969 הקימה ועדת השרים לענייני ירושלים ועדת בטיחות, אשר התקיימה ופעלה עד לפני 8 שנים. מאז נתון הטפול בנושא זה בידי משרד הנדסה שנשכר ע"י משרד הדתות המבצע את עבודות החפירה.

שליח מנכ"ל אונסקו, פרופ' להמייר, התריע במשך השנים על הסכנות לבטיחות המבנים הנ"ל בשל חפירת המנהרה והמליץ על חיזוקים מיוחדים שאמנם נעשו לא רק בשל המלצתו.

בעת בקורו האחרון במנהרה הביע להמייר חששות מהתערערות נוספת של המבנים והציע לראש העיר להזמין מומחה אובייקטיבי לבדוק את המצב. טדי הסכים להזמין מומחה של הטכניון, אך בדו"ח להמייר שהוגש לוועה"פ המתכנס עתה, המליץ למנות מומחה בינ"ל ממוסד שהוקף אינו מעוניין בישראלי. כן הציע בשיחה עם נציגנו באונסקו ועם מנהל ארבל 3 שם של מוממד מתאים. לדעתי עלינו לדחות מכל וכל את הצעת להמייר מהסיבות הבאות:

1. עמדת הוקף נובעת ממניעים פוליטיים: אי הכרה ברבנותנו בירושלים. אין אנו יכולים לותר על רבנות בענין זה.
 2. אין לנו כל ענין במומחה זר המוצע ע"י שליח אונסקו, אפילו השליח עצמו מנסה להיות אובייקטיבי ומאוזן.
 3. לגופו של ענין, ישנם בארץ מומחים מצויינים ובעלי שם עולמי שניתן להיעזר בהם.
 4. גם אם מומחה זר יגיש דו"ח מקצועי טהור, הרי חוות דעתו עלולה להיות בקורתית והמלצותיו קשות לבצוע ויקרות ביותר. יתר על כן, אפילו יהיה הדו"ח מאוזן, פחות או יותר, סביר שינוצל לרעה ע"י הערבים ואונסקו.
- מאחר שיש לי וכן לגורמים בעירייה ספקות לגבי בטיחות המנהרה, שוחחתי בנידון עם רכז ועדת השרים לענייני ירושלים והגענו למסקנה שהפתרון הרצוי ביותר לבעיה יהיה חידוש ועדת הבטיחות בהשתתפות מומחה מהטכניון, מר גיל, מהנדס מע"צ שהיה חבר הוועדה בעבר ואולי מהנדס מטעם משרד הדתות. הדבר יאפשר טפול נאות בנושא עצמו ואף תשובה לשליח מנכ"ל אונסקו.

ב ב ר כ ה,

יעל ורד

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET